

се по образа на мислитѣ и се надминаватѣ по царско достоинство? И съ какви ромей ти ще се миришѣ, като се наричашѣ царѣ на ромейтѣ, когато тѣ не (ти) разрѣшаватѣ? Понеже никой не сключва мирѣ съ тия, на които е той господарѣ, но господарува (надѣ тѣхѣ). Ако пѣкъ ти се домогвашѣ да господарувашѣ, (значи) ти не желашѣ да сключишѣ мирѣ³⁷“ Византийцитѣ най-първенѣ признали царското достоинство и титлата царѣ на български владѣтель Петърѣ I, синѣ на царѣ Сомеона и отѣ тогава българскитѣ владѣтели въ византийскитѣ лѣтописи и държавни актове обикновено, а не и изключително, се наричатѣ царе (*βασιλεῖς*)³⁸. Римскитѣ папи, както и западнитѣ владѣтели и писатели, не признавали на българскитѣ владѣтели императорското имѣ достоинство и императорската титла. Затова папа Инокентий III чрѣзѣ кардинала си Лъвѣ коронясалѣ Калояна за кралѣ и му далѣ кралевски знакове, при всичко че послѣдниятѣ го молилѣ и искалѣ да го признае за императорѣ и да му изпрати императорскитѣ знакове: корона и скиптерѣ, каквито получавали отѣ римската църква и прѣдшественицитѣ му, Симеонѣ, Петърѣ, Самуилѣ и др. Царѣ Калоянѣ не се отказалѣ да приеме кралското достоинство и знакове, но продължавалѣ да се счита и титулува императорѣ³⁹.

Вѣ сръбскитѣ и дубровнишкитѣ лѣтописи и държавни актове българскитѣ владѣтели отѣ втория периодѣ изключително се титулуватѣ и наричатѣ царе. Сръбскитѣ архиепископѣ Даниилѣ, като говори за сръбско-българската война (1331) на Велбуждѣ, българския владѣтель Михаилѣ нарича царѣ и българската държава „царство българскоѣ“, а пѣкъ сръбскитѣ владѣтели

³⁷ Златарски В. Н. Писмата на Ром. Лакапенѣ, Мсб. XIII, 293.

³⁸ Miklosich Er. A Müller Jos. Acta et diplomata, I, 453.

³⁹ Theiner. I, 25, 27, 30, 39.